

A „gender” és a Fidesz: 2021 elbukott csodafegyvere

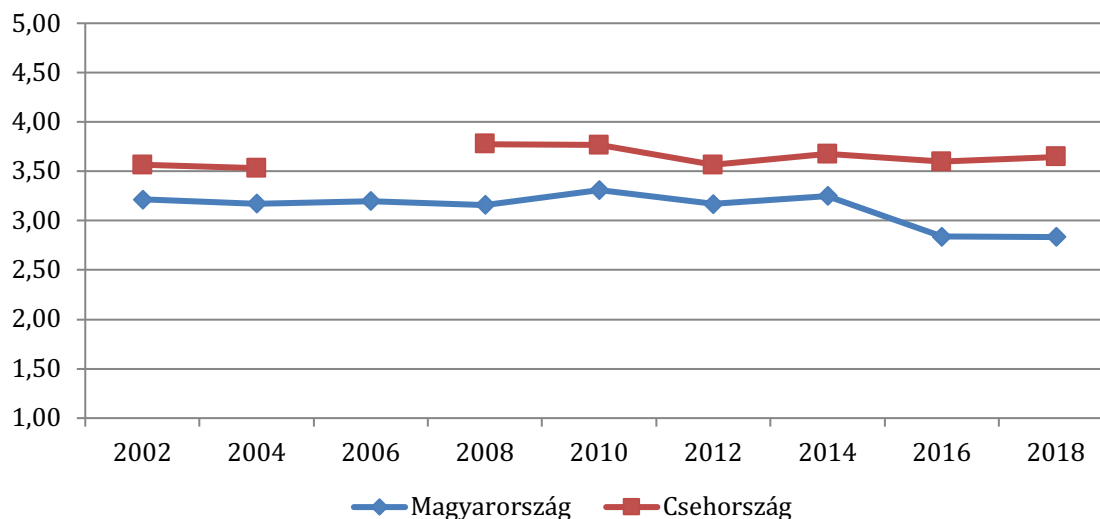
2020. DECEMBER

Sok jel mutatott arra, hogy a Fidesz 2021-ben egy olyan széles mozgósító kampányt fog indítani, amely a hagyományos családmódellet kívánja szembeállítani a nemek közötti egyenlőségért és a szexuális kisebbségek elismeréséért küzdő politikai mozgalmakkal, kezdeményezésekkel. A Fidesz számára a társadalmi konfliktusok nem a jó kormányzással megoldani kívánt problémák, hanem a politizálás eszközei. A jobboldali kormány olyan ügyeket keres, amelyekben a saját véleménye élvez társadalmi támogatottságot, míg az ellenzék arra kényszerítheti, hogy képviselje a kisebbségi véleményt. A menekültválság során világosan látszott, hogy a magyar társadalom többsége a Fidesz által képviselt, a bevándorlást elutasító álláspontot osztotta. A „60-40” stratégia működéséhez természetesen az is kell, hogy a megfelelő állami erőforrások bevonásával, eltérítésével a Fidesz képes legyen az adott ügyet folyamatosan napirenden tartania, valamint saját maga fogalmazza meg az ellenzéki álláspontot. Például a menekültválság és a bevándorlás kapcsán a magyar ellenzék soha nem hivatkozott Soros György kapcsolódó írásaira, a Fidesz mégis sikerrel tudta az ellenkezőjét elterjeszteni a magyar nyilvánosságban.

A bevándorlás, mint elsődleges politikai téma mellett a „gender” ügyét is fokozatosan építette ki a Fidesz. Ahogy arra a Friedrich-Ebert-Stiftung [2015-ös tanulmánya](#) felhívja a figyelmet, az évtized közepén szerte Európában, elsősorban a katolikus országokban szerveződtek az ún. „genderideológiával” szemben létrejövő mozgalmak, amelyek elutasítják a biológiai és társadalmi nem szerinti különbségtételt, a szexuális kisebbségek emancipációját, a produktív jogok biztosítását, amely az abortusz széleskörű, az érintett nő belátása szerinti engedélyezésére is vonatkozik. A Fidesz által kezdeményezett anti-gender konfliktus az ELTE Társadalomtudományi Karán 2017-ben indult társadalmi nemek szak betiltása volt 2018-ban, majd folytatódott a transzneműek születési nemének regisztrálásával, illetve az egyedülálló örökbefogadásának korlátozásával 2020-ban. A jobboldali közvéleményben a téma azonban már korábban is megjelent.

A tolerancia mértéke az LBMTQ emberekkel kapcsolatban

1. ábra

A tolerancia mértéke az LBMTQ emberekkel kapcsolatban:

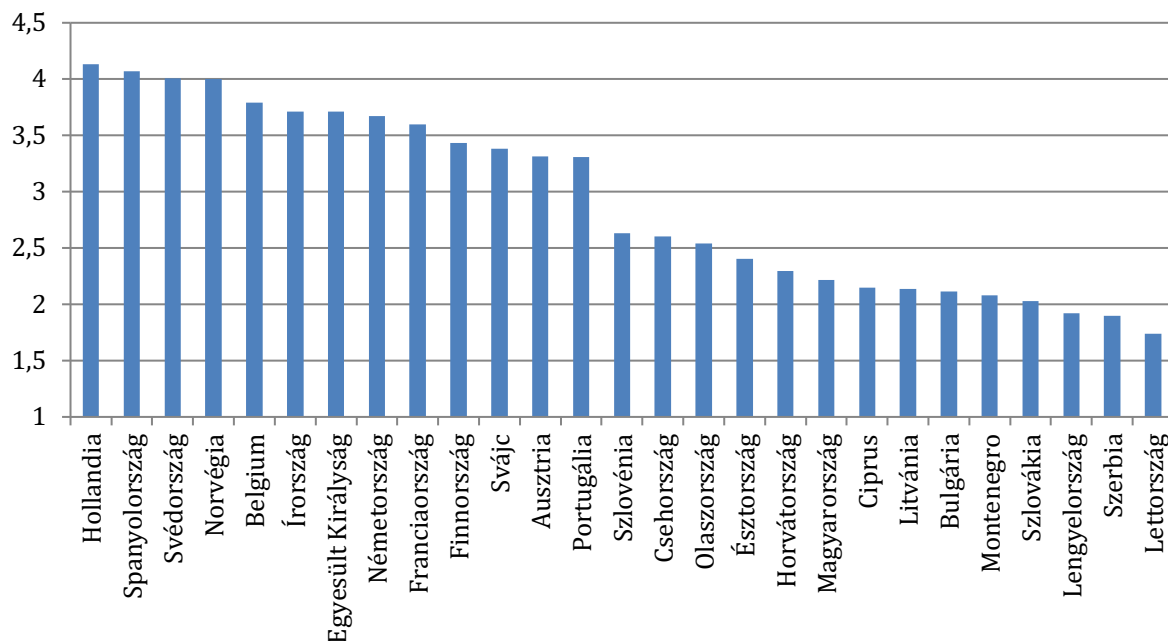
„Hagyni kell, hogy a meleg férfiak, és a leszbikus nők szabadon éljék az életüket melegként és leszbikusként úgy, ahogy akarják” (1=egyáltalán nem ért egyet; 5=teljesen egyetért)

forrás: European Social Survey

A meleg férfiakkal, leszbikus nőkkel szembeni tolerancia mértéke Magyarországon 2014 és 2016 között csökkent, a középső 3-as érték fölötti szintről az intoleráns szintre (1. ábra). A csehországi adatokkal összehasonlítva látszik, hogy a cseh társadalom már a 2000-es évek elején is toleránsabb

volt a szexuális kisebbségekkel kapcsolatban. A 2010-es évek közepének „anti-gender” mozgalmainak hatása a cseh adatokon is látszik, ugyanakkor az jóval kisebb mértékű volt és 2018-ra vissza is rendeződött. A Fidesz számára a „genderideológia” több szempontból is ideális témának tűnt 2021-re. Ahogy a nemzetközi összehasonlítás is mutatja, Kelet-Európában a közvélemény elutasítóbb az azonos nemű pártok örökbefogadásával szemben (2. ábra).

Az azonos nemű párok örökbefogadásának elfogadása

2. ábra

Az azonos nemű párok örökbefogadásának elfogadása:

„A meleg férfipárokat és a leszbikus női párokat a gyermekek örökbefogadása terén a heteroszexuális párokéval megegyező jogoknak kellene megilletnie” (1=egyáltalán nem ért egyet; 5=teljesen egyetért)

forrás: European Social Survey

A témával így szembe tudta volna állítani Nyugat és Kelet-Európát, amelynek része az is, hogy a kormány úgy keretezi saját családtámogató politikáját, hogy az a bevándorlás alternatívája. A gender kapcsán ráadásul lehet implicit homofób üzeneteket közvetíteni. Mivel az ellenzéki pártok kifejezetten nem foglalkoznak a témával, a Fidesz maga jelölhette volna ki a saját ellenfeleit, így NGO-kat, civil szervezeteket. A kampánynak minden bizonnyal lett volna közvetlenül mozgósító eleme, mint egy nemzeti konzultáció vagy népszavazás, továbbá olyan jogszabályalkotások kísérték volna, amelyek alkalmasak a hazai és nemzetközi tiltakozás kiprovokálására.

A Szájer-ügy után sokkal nehezebben lehet a fentiek szerint végigvinni egy anti-gender mozgósítást 2021-ben. A koronavírus a Fidesznek azt a tervét vitte füstbe, hogy 2020-ban a romaellenes érzelmekre alapozva ássa alá a bizalmat az igazságszolgáltatásban és kapjon lehetőséget annak átalakítására (vö. gyöngyöspatai romák kártérítése az iskolai szegregáció miatt). Az anti-gender mozgósítás azonban a Fidesz hitelességi deficitje mellett sem ért el volna akkora hatást, mint 2015-ben a bevándorlás ügye. Noha a „gender”, mint egy üres jelölő alkalmas arra, hogy a kormány a saját céljainak megfelelően töltse meg jelentéssel, azonban annyira elvont, hogy csak a jobboldali megszavazók tesznek, tehetnek erőfeszítést annak megértésére. A Fidesz az abortusszal kapcsolatos konfliktust sem tudta volna Lengyelországból importálni, hiszen a magyar társadalom egyrészt sokkal kevésbé vallásos, másrészt jóval megengedőbb az abortusszal kapcsolatban mint a lengyel. A terhességmegszakítás témája nélkül egyedül a szexuális kisebbségekre élezhetne volna ki kampányát a kormány, a Szájer-ügy következtében azonban már erre sem.